

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

**Vsem članicam in članom DIS, vsem predsednicam
in predsednikom Krajevnih organizacij DIS,
vsem bralcem Vestnika in prijateljem
želimo vesel božič in srečno novo leto 2006.**

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945 LJUBLJANA, DECEMBER 2005 – Št. 61

PREDSEDNIK REPUBLIKE SLOVENIJE DR. JANEZ DRNOVŠEK 8. DECEMBRA 2005 V LJUBLJANI ODPRL RAZSTAVO O IZGONU SLOVENCEV

Iz govora predsednika RS dr. Janeza Drnovška

S poštovane gospe in gospodje, drage izganke in izganci! Vesel sem, da se lahko udeležim odprtja današnje razstave, ki je, kot je povedala gospa Žnidaršič, tudi zaključna prireditev v sklopu praznovanja 60-letnice vrnitve iz izgnanstva nazaj v domovino, nazaj v Slovenijo. Težko si je predstavljati danes, ko živimo v miru in v urejenih razmerah, kaj se je takrat dogajalo, kakšni so bili vaši občutki. To je bilo kot najhujša nočna mora, če ponoči potrkajo na vrata, ne prijatelji, ampak sovražniki, brez človeškega odnosa, brez sočutja in odpeljejo cele družine, jih nalože na vlake, odpeljejo v tuje kraje in jih ne obravnavajo kot ljudi. Če se vživimo v tak položaj, in vi ste to preživeli, moramo priznati, da je to zelo hudo doživetje, veliko trpljenja, doživetje, ki je pustilo sledove in vidim, da je v vas utrdilo občutek medsebojne

povezanosti. Ta huda izkušnja vas je povezala in še po tolikih letih vas med sabo tako močno veže, da vzdržujete tradicijo srečevanj, spominjanja na tiste hude čase in opozarjanja vseh drugih ljudi, da se kaj takšnega ne sme več zgoditi. To je osnovno sporočilo današnjega dogodka, razstave. Med ljudmi v civiliziranih družbah, državah mora veljati odnos medsebojnega spoštovanja, občutek medsebojne povezanosti in taki dogodki, taka dejanja, kot so se zgodila takrat, nekako ne sodijo v takšno družbo. Žalostno je, da se v svetu tudi danes dogaja še marsikaj tragičnega, da še danes vidimo genocide, ko celi narodi zapuščajo svoje domove in se leta in leta ne morejo vrniti. To se včasih zdi daleč od nas, vendar če pomislimo, da se je to dogajalo tudi tukaj, tudi v Sloveniji, v Evropi, vse skupaj ni tako daleč in tako abstraktno, da nas ne more doseči.

Vedno se lahko take stvari zgodijo. Zato si moramo prizadevati v naših odnosih za izgradnjo naših držav, naše skupnosti. Tudi skupno Evropo gradimo zato, da se take stvari ne bi več dogajale. Evropska unija je nastala prav zato, da bi v prihodnosti preprečili tako strahotne dogodke, kot so se zgodili v Evropi v 20. stoletju, tako v prvi kot v drugi svetovni vojni, in gradili družbo in takšne medsebojne odnose, ki bi temeljili na medsebojnem spoštovanju, upoštevanju pravic vsakega posameznika, upoštevanju pravic manjšin, enakopravnosti manjšin z večinami. Takšno prihodnost želimo graditi. Vaše sporočilo pri tem je pomembno. Ste žive priče trpljenja, opomin za prihodnost. V želji in upanju, da se vaša izkušnja ne bi nikoli več ponovila, zaključujem svoj nastop in sem vesel, da ste me povabili, da lahko odprem vašo razstavo.

**Zaključna
prireditev ob
60. obletnici
vrnitve iz
izgnanstva in
begunstva:
otvoritev razstave o
izgonu
Slovencev ter
podelitev zahval
novinarjem**

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je 8. decembra 2005 organiziralo zaključno prireditev ob 60. obletnici vrnitve iz izgnanstva in odprtju razstave o izgonu Slovencev. Na prireditvi so podelili tudi zahvale DIS novinarjem, ki že več kot desetletje seznanjajo javnost z oblikami raznarodovalne in genocidne politike do Slovencev med drugo svetovno vojno in pišejo o dejavnosti in prizadevanjih Društva izgnancev Slovenije za uveljavljanje statusa in pravic slovenskih izgnancev, beguncev in drugih žrtev vojnega nasilja.

Prireditev se je začela točno ob 13. uri s pesmijo vokalne skupine iz Krškega »Oh kako je dolga, dolga pot«. Nato je predsednica Društva izgnancev Slovenije Ivica Žnidaršič pozdravila predsednika Republike Slovenije dr. Janeza Drnovška z besedami: »Izražam veselje, zadovoljstvo in zahvalo, da je danes med nami predsednik RS dr. Janez Drnovšek.« Po pozdravu predsednika RS je pozdravila poslance Državnega zbora, predstavnike vlade in ministre, predstavnike Zveze združenj borcev Slovenije in organizacij, s katerimi DIS sodeluje, delegacijo Zveze izseljencev iz avstrijske Koroške. Posebej je predsednica pozdravila predstavnike Krajevnih organizacij DIS, ki so zbirali gradivo ter slikovni material in predmete iz izgnanstva, saj je del tega gradiva na razstavi. Nato je pozdravila še vse druge, ki so si vzeli čas in pokazali pozornost do tega dela slovenske zgodovine, ki bi skoraj utonila v pozabo.

Po govoru predsednice sta udeležence pozdravila direktor Muzeja novejšje zgodovine dr. Jože Dežman in vodja Direktorata za kulturno dediščino, dr. Damjan Prelovšek. Slavnostno besedo ob otvoritvi razstave je imel predsednik RS dr. Janez Drnovšek.

Prireditev je povezoval Janez Komljanec, podpredsednik DIS.

Razstava o izgonu Slovencev bo odprta do 8. januarja 2006.

V nabito polni Viteški dvorani v Muzeju novejšje zgodovine so se zbrali predstavniki vseh Krajevnih organizacij DIS, predstavniki vlade in ministrstev, poslanci Državnega zbora, predstavniki muzejev in številni novinarji. V prvi vrsti od leve proti desni: Jože Križančič, podpredsednik DIS, mag. Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine v DZ, dr. Jože Dežman, direktor Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani, Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, dr. Damjan Prelovšek, vodja Direktorata za kulturno dediščino, in Jože Partl, predsednik Zveze slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške. (Foto: Alenka Mihajlovič)

REČENO NA OTVORITVI RAZSTAVE IN PODELITVI PRIZNANJ NOVINARJEM

Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica DIS

Danes smo se zbrali na zaključni prireditvi v okviru programa ob 60. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva. Vse leto so se vrstile številne aktivnosti, s katerimi smo želeli opozoriti širšo javnost na oblike nasilja, ki smo jih doživljali Slovenci med drugo svetovno vojno.

Tudi z razstavo ob 60. obletnici vrnitve v domovino želimo obrniti pozornost na ta del slovenske zgodovine, ki je še vedno premalo obdelan v sodobni zgodovini. Zadovaljni smo, da bomo danes podelili tudi zahvale nekaterim novinarjem.

Zbrali smo veliko fotografij in predmetov iz izgnanstva in del tega gradiva si boste lahko danes prvič ogledali na razstavi, ki jo bo odprl predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek.

Razstavo je podprlo Ministrstvo za kulturo, ki je prispevalo tudi del sredstev in tako omogočilo, da imamo prvič v glavnem mestu Slovenije razstavo o izgonu Slovencev. Z razstavljenim slikovnim gradivom smo želeli prikazati okupacijo in razkoso Slovenije in izgon Slovencev v nemška izgnanska taborišča, ki sta jih Himmler in Hitler ustanovila v vseh pokrajinah tretjega rajha prav za izgnane Slovence. Prikazan je izgon na Hrvaško, v Srbijo, Madžarsko in izgon koroških Slovencev ter življenje Slovencev v izgnanstvu in begunstvu, prisilno delo in trpljenje več kot 20.000 slovenskih otrok v teh taboriščih.

Ni pa nam uspelo prikazati oblik grozodejstev, ki so jih izvajali nad slovenskimi ljudmi v vaseh, ki jih je okupirala Hrvaška.

Izgon Slovencev je bil genocidno dejanje zoper človečnost in mednarodno humanitarno pravo. Ne govorimo o tem zaradi sovraštva, pričakujemo pa razumevanje in solidarnost in pravično vojno odškodnino **tudi za odvzeto in uničeno premoženje in nepremično premoženje.**

Slovenski izgnanci in begunci – povezani v Društvo izgnancev Slovenije – smo del civilne družbe, ki organizirano skrbi za ohranjanje zgodovinskega spomina na naše žalostno obdobje, in vseskozi opozarjamo državne organe na dolg, ki ga imajo do nas naslednice agresorskih držav v drugi svetovni vojni, zlasti Nemčija.

Slovenski izgnanci smo žive priče prvih množičnih žrtev fašizma in nacizma, ki so nas s 140 vlakovnimi transporti vozili na tuje kot živino, nas zaprli v izgnanska taborišča in nas imeli za sužnje. S tem je Nemčija kršila tudi 1932. leta podpisano konvencijo o prepovedi suženjstva in podobnih oblik kršenja človekovih pravic. V letih 1941–1942 je bilo izgnanih 63.000 Slovencev, od teh 45.000 v nemška izgnanska taborišča, 10.000 na Hrvaško, 75.000 v Srbijo, 2.500 na Madžarsko. Od 80.000 izgnanih in pred izgonom pobeglih Slovencev nas je danes živih še **samo okrog 19.000.**

Težko je opisati in predstaviti trpljenje izgnancev, saj je v tem trpljenju izraženo 63.000 človeških usod, oropanih otroštva, mladosti, pa tudi kakovosti življenja.

Ni torej nič čudnega, da izgnanci, begunci in druge žrtve vojnega nasilja še po več kot 60 letih doživljamo te spomine globoko čustveno in prizadeto. **Preveč je bilo trpljenja za eno samo življenje in mnogo preveč za narod, da bi vse to smelo v pozabo.**

Razstava o izgonu Slovencev je postavljena tako, da jo bo mogoče prenesti v vsak kraj, saj so slike upodobljene na platno. (Foto: Alenka Mihajlovič)

Težko razumemo in se sprijaznimo z dejstvom, da v evropski zgodovini še po 60 letih izgon Slovencev in oblike genocidne politike do Slovencev med drugo svetovno vojno niso dobile primerne in poštenega zgodovinskega zapisa, da bi mlade generacije, ki na svojih plečih niso občutile strahot vojne in ponižujočega zatiranja, razumele tisti čas in da napak ne bi ponavljali. Veselje nad vrnitvijo je prikrilo spomine na ta doživetja in trpljenje. Počasi smo se vračali kot lastovke na svoje razrušene in zapuščene domove. Potem pa je sledil trpek boj za obstoj in šolanje ob trdem delu. Nekdanja država nam ni priznala, da smo žrtve vojnega nasilja.

Po ustanovitvi Društva izgnancev Slovenije leta 1991 in z nastankom samostojne slovenske države so se z velikimi napori našega društva začele popravljati krivice in urejati pravice tudi civilnim žrtvam vojnega nasilja. **Vprašanja odškodnin za gmotno škodo pa so še vedno odprta.**

Obžalujemo, da je veliko upravičencev umrlo, preden so bile popravljene krivice in uveljavljene pravice.

Slovenski izgnanci vemo, kaj je domovina. Zato smo zadovoljni, da živimo v samostojni državi, in vsi moramo storiti še več, da bo naše življenje v njej prijazno in srečno za vse.

Dr. Jože Dežman,
direktor Muzeja novejšje zgodovine

Čast je prisostvovati dogodku, ki sodi v slovesno praznovanje dneva človekovih pravic, ki je za nas spodbuda in obveznost. Spodbuda zato, ker nas vsi vi, ki s svojimi pričevanji in dokazi, zbranimi na razstavi, in tudi s pričevanji, ki jih prav zdaj Monika Kokalj snema za nemški projekt o suženjskem in prisilnem delu Slovencev, ki bo tudi predstavil to poglavje zgodovine Evrope, nas že samo seznam, ki ga je predsednica Žnidaršičeva omenila, opozarja na več kot 1500 imen žrtev izgnanstva. Ko smo mi hodili v šolo, izgnanstvo ni bilo obravnavano kot kategorija, ki bi bila zelo hudo mučena, umorjena itn. Ta seznam pa govori o 1500

žrtvah. To sta dva odstotka populacije. Ko podatke malce razvrstimo, vidimo, da so to tri četrtine te populacije, stare ali nad 45 let ali pa mlajše od 15 let. Ta seznam in vse tisto, tudi boj za pravice, ki nedvomno pomeni protest proti temu, da bi lahko žrtve nasilja delili na več in manj vredne, upor proti pozabi, upor proti temu, da bi te zgodovine pozabila, to je tisto temeljno izhodišče, ki je vsem nam popotnica in dragoceno sporočilo. Za vse to se vam, gospe Žnidaršičeva, in vsem, ki ste danes tukaj, zahvaljujem. Pozdravljam vse visoke predstavnike javnega življenja in oblasti. Ta praznični dogodek naj nas lepo potegne v lepšo prihodnost.

Dr. Damjan Prelovšek,
vodja Direktorata za kulturno dediščino

V posebno čast mi je, da v imenu našega ministrstva lahko prisostvujem na tako pomembni razstavi, pri kateri je tudi naše ministrstvo sodelovalo. Opravičiti bi hotel našega ministra, gospoda Vaska Simonitija, ki tako stvar sprejema tudi kot zgodovinar z velikim zanimanjem, pa je, žal, danes službeno odsoten v Avstriji. Tako sem prevzel to vlogo, da vas vse pozdravim, se zahvalim organizatorjem. Vidim, da je zanimanje izredno, ker gre za del naše godovine, ki je bil zelo trpek za velik del Slovencev. Zato mislim, da bo ta razstava dosegla velik zgodovinski pomen. Gre za eno od poglavij, ki doslej niso bila

dovolj obdelana, in upam, da bo ta razstava tudi opomin vsem generacijam. Razstava je tudi zelo aktualna glede na današnje dogodke. Spomnimo se samo bližnje balkanske vojne, ki je divjala v našem zaledju. Spomnimo se vsega, kar se dogaja na svetu, teh stvari nihče ne sme pozabiti, to so stvari, ki jih moramo vedno ohraniti v spominu in si prizadevati, da se kaj podobnega ne bi zgodilo.

Vesel sem, še enkrat poudarjam, da je do te razstave prišlo, da je uspešna, in vas vse lepo pozdravljam v imenu ministrstva.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je na podpis listine o nameri sodelovanja pri skrbi za nadaljnjo obnovo grajskih hlevov povabilo 21 županov slovenskih občin. Vsi so listino podpisali. (Foto: Alenka Mihajlovič)

Na prireditvi ob odprtju razstave o izgonu Slovencev podeljene tudi zahvale novinarjem

Ob prisotnosti predsednika RS dr. Janeza Drnovška so bile podeljene zahvalne listine novinarjem in novinarkam za razumevanje pomena ohranjanja zgodovinskega spomina na genocidno politiko do Slovencev med drugo svetovno vojno in informiranje javnosti o uveljavljanju statusa in pravic žrtev nacizma in fašizma.

Zahvalne listine so prejeli: Vinko Blatnik, Jože Čurin, Bogdana Dobršek, Ivo Ivačić, Jože Logar, Bojana Mavser, Franci Pavkovič, Anton Petelinšek, Pavel Perc, Nada Ravter, Milena Ule, Slovenska tiskovna agencija.

Ob podelitvi zahvalnih listin je predsednica DIS dejala, da je naravno, da zahvale podeljujemo ob 60. obletnici

vrnitve iz izgnanstva in begunstva ter da se dobitniki zahval mogoče niti ne zavedajo, kako pomembni so bili njihove informacije, članki in reportaže v času, ko ni nihče verjel, da bomo po več kot petdesetih letih po drugi svetovni vojni uveljavili pravice. Z vztrajnim delom in pomočjo nekaterih novinarjev pa smo ogromno dosegli.

Zahvala novinarja Jožeta Logarja

Spoštovana predsednica Ivica Žnidaršič, spoštovani vsi, gospe in gospodje! Dovolite, da se v imenu kolegic in kolegov zahvalim za priznanje, ki ste nam ga danes dali. Postarali smo se za desetletje in več ob spremljanju vašega dela. Spremljali smo delo tega društva in njegovo rast. Spremljali smo obotavljivost vlad in parlamentov, spoznavali, da je bilo društvo izgnancev servis državi. Ivica Žnidaršič je, kdo bi preštel dneve in noči, delala neutrudno s svojimi najbližjimi sodelavci. Gledali smo, kako to, da se ne zgudi. Vse to je pripeljalo do tega, da je danes Društvo izgnancev Slovenije pravzaprav vest te dežele, vest Evrope, saj ne poznamo, da bi bile kje žrtve tako organizirane. In boj v parlamentu, ki sta ga vodila Komljanec in Žnidaršič, med tihimi delavci je Zdenka Kaplan in še mnogo bi jih lahko naštel, ki so izrgali pozabi poglavje slovenske zgodovine, poglavje tistega obdobja, ko človeško življenje ni bilo nič vredno. Spoštovani gospod predsednik, vtisnite si v spomin to delo, to društvo, na katero ste lahko kot predsednik ponosni, in na svojih mednarodnih srečanjih odkrito govorite o tem. In, vtisnite vase podobo Ivice Žnidaršič. Hvala lepa tudi vam, Ivica, za zaupanje, ki ste ga izkazovali novinarjem, kajti, če kje, potem na Društvu izgnancev nismo bili nikoli brez informacij. Ivica Žnidaršičeva je tiha, stoji v ozadju in tudi zdaj odkimava, ko sem jo priporočil v spomin predsedniku, vendar novinarji si lahko vzamemo pravico, da se navdušujemo nad ljudmi, ki jih spoštujemo in imamo radi. Zato, spoštovana predsednica Ivica Žnidaršič, poklon vam!

Podelitve zahvalnih listin se je udeležilo enajst novinarjev in predstavnica STA. (8. december 2005)

Podpisovanje listine o nameri sodelovanja z DIS pri skrbi za nadaljnjo obnovo zbirnega taborišča

Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 je 29. novembra 2005 povabilo nekatere župane na ogled dela grajskih hlevov v Brestanici, ki jih društvo obnavlja, da bi se to največje zbirno taborišče za izgon Slovencev ohranilo kot spomenik. Župani in podžupani so si pred podpisom listine o nameri sodelovanja z Društvom izgnancev Slovenije ogledali obnovljeno ostrežje in streho taborišča, nato pa so se zbrali na gradu Rajhenburg, kjer je bilo podpisovanje listin. Podpisovanju listin so prisostvovali tudi predsedniki in predsednice Krajevnih organizacij DIS, od koder so prišli župani. Pristotni so bili tudi novinarji. Za razpoloženje je poskrbela tudi vokalna skupina iz Krškega.

Listino o nameri sodelovanja pri nadaljnjem obnavljanju največjega zbirnega taborišča leta 1941 za izgon Slovencev pri gradu Rajhenburg v Brestanici so podpisali: Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945 in občine Krško, Sevnica, Brežice, Bistrica ob Sotli, Podčetrtek, Kozje, Škocjan, Radeče, Hrastnik, Zagorje ob Savi, Litija, Podvelka, Muta, Radlje ob Dravi, Slovenska Bistrica, Ljutomer, Gornja Radgona ter Mestne občine Slovenj Gradec, Novo mesto, Maribor in Ljubljana. Podpisane občine bodo podpirale prizadevanja Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 pri skrbi, da se ta objekt še dalje postopno ureja kot spomenik o nasilju nad Slovenci, ki ga je izvajal okupatorski sistem fašizma in nacizma med drugo svetovno vojno.

Župani nekaterih slovenskih občin so si 29. novembra 2005 ogledali obnovljene strehe zbirnega taborišča pri gradu Rajhenburg.

Pogovori z župani so bili za Društvo izgnancev Slovenije vzpodbudni, saj so navzoči predstavniki občin z razumevanjem sprejeli pobudo za sodelovanje pri obnavljanju vsaj dela grajskih hlevov in njihovo ureditev, kot je bilo taborišče leta 1941. (Foto: Alenka Mihajlovič).

IZ DEJAVNOSTI ORGANOV SKUPŠČINE DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE, KI JO JE VODILA PREDSEDNICA DIS IVICA ŽNIDARŠIČ

Prva skupna seja novoizvoljenih organov skupščine DIS

V Ljubljani je bila 12. septembra 2005 prva skupna seja vseh članov novoizvoljenih organov Skupščine DIS. Na seji so obravnavali sklepe programsko-volilne Skupščine DIS, imenovali komisije pri IO DIS in se dogovorili za aktivnosti do konca leta 2005. Na seji so se dogovorili tudi za sodelovanje na kongresu o starejših ljudeh, o pripravah razstave o izgonu Slovencev v Muzeju novejši zgodovine v Ljubljani in o možnostih financiranja dejavnosti društva. Navzoči so dobili tudi informacijo o ugodnem odzivu komisije evropske unije o sofinanciranju muzejske in arhivske dejavnosti DIS.

Prva skupna seja vseh članov organov skupščine Društva izgnancev Slovenije. (Foto: I. Žn.)

Bralci revije Naša žena so proglasili Ivico Žnidaršič za »dobrega človeka leta 2005«

V Narodni galeriji v Ljubljani je bila 16. novembra 2005 prireditev, na kateri so razglasili ljudi odprtih rok. Bralci revije Naša žena so izbrali

Ivico Žnidaršič zaradi njenih človekoljubnih del za »dobrega človeka 2005«. Te prireditve so se udeležili tudi člani Izvršnega odbora DIS in aktivisti društva.

Po podelitvi naziva »dobri človek leta 2005« je Ivica Žnidaršič prejela številne čestitke, nastal pa je tudi tale spominski posnetek. (Foto: A. M.)

Publikacija o petletnem delu avstrijskega Sklada za spravo

Prevod dopisa avstrijskega Sklada za spravo z dne 27. oktobra 2005:

Spoštovana gospa predsednica,

ob najinem zadnjem srečanju v Ljubljani sem vam povedal, da Sklad za spravo načrtuje izdajo publikacije o petletnem delu naše institucije.

V veliko veselje mi je, da vam lahko

sporočim, da je ta publikacija zdaj izšla in zato bi vam rad predal nekaj izvodov (2 v nemščini in 2 v angleščini). Če potrebujete več knjig, mi to prosim sporočite. Upam, da vam bo knjiga všeč. S spoštovanjem in lepimi pozdravi z Dunaja!

Dr. Jürgen Strasser
(vodja pisarne)

Razstava o izgonu Slovencev v Muzeju novejši zgodovine v Ljubljani, Celovška 23, bo odprta do 8. januarja 2006 vsak dan, tudi ob sobotah in nedeljah (razen ob praznikih) od 10. do 18. ure.

Občni zbor v Radišah

Ob 60. obletnici vrnitve iz izgnanstva so se zbrali člani Zveze slovenskih izseljencev iz avstrijske Koroške na prireditvi v Radišah. Predsednik Jože Partl je govoril o tragični

zgodovini Slovencev v Avstriji in nasilju nad njimi v drugi svetovni vojni. Prireditve sta se udeležila tudi predsednica DIS Ivica Žnidaršič in član IO DIS Albin Pražnikar s soprogo.

Del udeležencev občnega zbora Zveze slovenskih izseljencev – Radiše, Avstrija, 25. septembra 2005 (Foto: I. Žn.)

Zahvala dr. Ludwiga Steinerja

Prevod dopisa avstrijskega Sklada za spravo, veleposlanika dr. Ludwiga Steinerja, predsednika komiteja, z dne 14. 11. 2005:

Spoštovana gospa predsednica, ker sem se v zadnjih tednih udeležil številnih prireditev v spomin na osvoboditev izpod nacističnega režima pred 60 leti, vam šele zdaj pošiljam ta dopis in upam, da mi boste to zamudo oprostili. Hotel sem vam pisati osebno, da bi vam sporočil, da so mi o spominski prireditvi v Brestanici zelo izčrpno poročali in zato vam želim čestitati k uspešni organizaciji tega veličastnega dogodka. Posebno me je veselilo, da ste moja zanesljiva sodelavca, gospo mag. Vesno Kantar in gospoda dr. Jürgena Strasserja, ki je od julija 2005 napredoval v vodjo pisarne Avstrijskega sklada za spravo, sprejeli na enak pristrčen in prijateljski način, kot ste to že storili jeseni 2003.

Za to se vam želim iskreno zahvaliti, saj je po mojem mnenju naše skupno prepričanje, da mora spomin na grozotne zločine nacističnega režima ohraniti tudi mlajša generacija. Zato sem zelo pozdravil iniciativo dr. Strasserja in me veseli, da je bil njegov kratki pozdrav v slovenskem jeziku tako dobro sprejet. Če imate filmski material o prireditvi v Brestanici, bi vam bil zelo hvaležen, če bi nam poslali kopijo.

Za vaše neutrudno angažiranje v službi spomina in sporazumevanja med narodi se vam iskreno zahvaljujem in se veselim, da je sodelovanje med našima ustanovama vodilo tudi do takšnih ganljivih srečanj, kakršno je bilo v Brestanici, ter

Vas lepo pozdravljam.

Dr. Ludwig Steiner,
veleposlanik

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Kjer so umirali, danes raste koruza

Iz Zavrča pri Ptujju je okupator izgnal devet družin v Avstrijo. Greta Vaupotič in Franc Simonič, člana DIS KO Ptuj, sta priredila potovanje v kraj nekdanjega izgnanstva, v Koblenz. Vsa leta, ko jima je doraščala družina, sta v pogovorih obljubljal, da bodo nekoč obiskali kraj, kjer je v njunem otroštvu bilo taborišče smrti. Zgodilo se je šele 15. septembra 2005, ko sta zbrala še žive izgnance, sinove, vnuke tudi drugih izgnanih družin in jih popeljala na kraj, od koder naj ne bi bilo več vrnitve. Ta izlet so poimenovali družinski obisk nekdanjega taborišča, čeprav je bila druga tretjina udeležencev zasedena s člani izgnancev, ki so trpljenje preživljali v drugih taboriščih po Evropi. V jutranjih urah je avtobus podjetja »Sonček« odpeljal izpred železniške postaje Ptuj proti Mariboru. Ob spomeniku izgnancem v Melju je bila krajša slovesnost. Gospa Simonič je čustveno prebrala pesem Mrtvi dom.

Vstopi, prijatelj, odprta so vrata!
S tega praga v hišo
kličeš zaman ...

Predsednik KO DIS Ptuj je na kratko orisal genocid, ki se je zgodil 1941 nad Slovenci, in mladim položil na srce misli, napisane na spomeniku:

Še vedno bodo severni vetrovi
brili tukaj naokrog,
Zvesto varuj grudo svojo,
slovenski rod!

Odpeljali smo se proti Gradcu in na Puntigamskem pokopališču prižgali pri spomeniku svečke pokojnim svojcem. Dolg seznam imen opozarja, da so bili slovenski domoljubi v Mariboru ustreljeni in v Gradcu upeljeni. Žal je ta veličastni spomenik vedno bolj zapuščen. V središču Gradca smo nato obiskali kulturne ustanove tega mesta. Nato smo se odpeljali proti cilju. V Sankt Michaelu smo se pridružili reki Muri, ki napaja lepo dolino, obdano s čudovitim

gorskim svetom. Avtobus je obstal v mirni vasi Koblenz. To je pravo kmečko naselje z gostilno in cerkvijo. Drug za drugim smo zapustili vozilo in radovedno opazovali nemirne nekdanje ujetnike tega kraja. Takrat otroci in rosna mladina, danes očetje in matere, stare mame, so si le megleno klicali v spomin sliko kraja iz tistih časov, ki se je močno spremenila. Na vrsti je bila Veronika kot edina živeča mama. Dobro je tehtala svet okoli spremenjene naselbine, a spomini so bili tako daleč, da ni zaznala mesta, kjer so nekoč stale barake, izruvali so temelje in zemljo spremenili v njive. Izgancem spomini le niso dali miru, zatekli so se v staro gostilno, kjer priletni gospodar le ni mogel popolnoma zatajiti povzročenih bolečin. Nakazal je smer ob potoku do gozda. Spomini so se vračali tudi Veroniki. Pravo mesto so našli s potrditvijo domačina gospoda Murga, ki se je po naključju znašel med nami. Na naše vprašanje je odgovoril. »Bil sem v tistem času 9 let star in sem vsak dan hodil v šolo mimo lesenih stavb, iz katerih se je slišal obupen otroški jok in trde besede vodje taborišča.« Veronika je s solznimi očmi povedala: »Otroci so glasno jokali, ker niso imeli hrane, posebno mleka je manjkalo. Naša vaščanka Marija je rodila v istem času kot jaz, a ni imela mleka, da bi lahko hranila svojega otroka. Od kod je bilo meni dano mleko, ne vem. Vendar vem, da sem ga imela toliko, da sta oba otroka pila iz mojih prsi. Vesela sem, da sem ju ohranila pri življenju.« Gospod Murg je natanko pokazal obseg taborišča, kjer danes raste lepa koruza, kot da ne bi bilo na tem mestu nikoli solz. V srcih obiskovalcev pa je še vedno deloval nemir, odhajali smo vsi z velikim zadovoljstvom, da so nekdanji izgnanci našli v Koblenzu mesto, ki bi jim bilo skoraj grob. S trpkimi spomini smo se vračali čez koroško deželo spet proti domu, z željo, da bodoči rodovi ne bi nikoli doživeli podobnih strahot.

Jože Križančič

Udeleženci izleta – danes odrasli, takrat otroci

Slovesnost v Kapelah

V nedeljo 23. 10. 2005 smo se izgnanci in krajani KS zbrali na priložnostni slovesnosti ob 60. obletnici vrnitve iz izgnanstva. Ob deseti uri je kaplan Matjaž Roter v domači župnijski cerkvi daroval mašo za izgnance, umrle v tujini. V pridigi se je spomnil tistih, za katere je bila maša darovana. Na kratko je orisal življenje 1941. leta izgnanih iz svojih domov, ki niso imeli sreče, da bi se vrnili. Po maši je pihalni orkester Kapele na trgu pred cerkvijo priredil krajši koncert. Po koncertu je vse prisotne popeljal s koračnico na prireditveni prostor. Slovesnost je dalje potekala pred spominsko ploščo v tujini umrlim izgancem. Po zaigrani himni je povezovalka Tea Ferlan povabila moški pevski zbor Kapele, ki je tudi nastopil na slovesnosti, naj zapoje priložnostno pesem. Nato je izgane Avgust Šetinc obudil nekaj spominov na tiste čase, ko je bil slovenski narod obsojen na uničenje in propad. Spomnil se je dnevo, ko so se vrnili na svoje domove, ki so bili izropani in mnogi tudi porušeni. Spomnil se je težkega življenja po vrnitvi in tega, da jim takratna oblast njihovega trpljenja ni hotela priznati. Spomnil se je posebej tudi tistih, ki niso imeli sreče, da bi se vrnili. Njih trupla počivajo skoraj po vsej Evropi. Teh pa je iz teh krajev okrog 80, toliko jih je napisanih na spominski plošči. Predsednik KS Kapele Anton Cerjak se je v svojem nagovoru spomnil življenja

v tej okolici nekoč in danes. Izrekel je priznanje Društvu izgnancev Slovenije, ki je uspelo izgancem priboriti pravice za prestopno trpljenje v času od 1941 do 1945. Obljubil je še naprej sodelovanje Krajevne skupnosti Kapele s tukajšnjo krajevno organizacijo. Slovesnost so popestrili tudi učenci OŠ Kapele. Izvedli so za to priložnost naštudirane recitacije in ob spremljavi harmonike zapeli partizansko pesem Šivala je deklica zvezdo. Venec pred spominsko ploščo sta položila predsednik KS Anton Cerjak in predsednik KO Franc Volčanjk. Nato sta ob spremljavi žalostinke, ki jo je zaigral pihalni orkester, prižgala še dve sveči. Kaplan Matjaž Roter pa je vse prisotne povabil, naj z njim vred zmoliijo Gospodovo molitev za vse v tujini umrle izgnance. Za konec slovesnega dela je moški pevski zbor zapel še eno pesem, pihalni orkester pa zaigral za slovo bolj veselo skladbo. Po slovesnosti je povezovalka Tea Ferlan povabila prisotne, naj se posladkajo z dobrotami, ki so jih za to priložnost pripravile naše žene in gospodinje. Prisotni so se dolgo čez dvanajsto uro zadržali na sproščenem druženju in ob obujanju spominov. KO DIS se lepo zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri organizaciji in izvedbi prireditve.

August Šetinc

Zborovali smo v Rušah

Kot smo načrtovali, smo 23. septembra 2005 v naši KO DIS uspešno izvedli programsko konferenco. Bili smo prepričani, da nam bo uspelo kadrovske pomladiti in izvoliti novo vodstvo, kar pa nam ni povsem uspelo. Izvoljeno je bilo dosedanje vodstvo, s tem, da je namesto umrlega člana Jerneja Črnka bil izvoljen v odbor brat pokojnega, dipl. ing. agronomije Mladen Črnko. Srečko Dobljekar, univ. dipl. ing. – predsednik, Danica Ainger – blagajničarka, Milena Fornezi – tajnica, Stanko Frank – član, Bogdan Lesjak, univ. dipl. ing. – član in Mladen Črnko, univ. dipl. ing. – član. Odbor je sestavljen tako, da pokrivajo člani vse tri občine: Ruše, Lovrenc na Pohorju in Selnico ob Dravi, kar nam zagotavlja tesnejši stik z našim članstvom. Upravičeno odsotni župani občin so nam zagotovili, da bodo tako kot doslej s prispevki pomagali društvu, da bomo tudi v naslednjem mandatu uspešno opravljali svoje naloge. Izrečena je bila zahvala matičnemu društvu v Ljubljani in predvsem predsednici društva Ivici

Žnidaršič, ki ji je uspelo z vztrajnostjo marsikaj doseči in izterjati to, kar nam prizadetim v drugi svetovni vojni pripada. Upravičeno pričakujemo tudi, da bo poravnani še zadnji dolg – materialne odškodnine. Naše zborovanje je pozdravil tudi podpredsednik DIS Jože Križančič, zaželel je novo izvoljenemu vodstvu uspešno delo v naslednjem mandatu ter se zavzel za družino Zorec iz Ruš v zvezi z begunstvom. V programu dela za naslednje mandatno obdobje pa smo se predvsem zavezali, da bomo izvajali vse naloge, ki nam jih bo posredovalo vodstvo iz Ljubljane, in poskrbeli, da nihče od našega članstva ne bo zašel v socialne težave. Obiskovali bomo starejše – osamele člane na domu in se povezovali s pristojnimi službami pri reševanju njihovih problemov.

Za KO DIS Ruše
predsednik
Srečko Dobljekar

Občni zbor KO DIS v Rušah

POŠTA SLOVENIJE
Zanesljivo vsepovsod

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Dan spominov ob 60-letnici vrnitve izgnancev in krajevnem prazniku Polšnik

Letos mineva 60 let, odkar nas je okupator pregnal od doma v razne tuje kraje. Po štirih letih trpljenja smo se končno vrnili na svoje uničene domove. Tako smo se v lepi sončni nedelji 11. septembra okrog poldneva zbrali krajan ob svojem krajevnem prazniku. Prireditev je bila pod šotorom poleg lovske kočice na Polšniku. KS Polšnik je v sodelovanju DIS KO Polšnik pripravil zelo pester kulturni program, ki ga je vodila Lavra Horvat, za glasbo pa je poskrbel ansambel Zimzelen. Izgnanci smo posedli za mize, pokrite s prti in pripravljenimi izrecno za nas. Obdarjeni smo bili z dobrotami DPŽD Polšnik in dobro malico, ki jo je postreglo gostinstvo gospe Čop, financiral pa KS Polšnik. Da smo bili izgnanci še bolj prepoznavni, so nam članice društva v dar in spomin pripele tudi naprsni nageljske. Zbrane je nagovoril predsednik KS Polšnik **Martin Kos**. Pozdravil je vse navzoče in dejal, da je tudi vrnitev izgnancev bila svojevrstna zmaga. Sledil je govor predsednika **Jožeta Pograjca**, ki

je spregovoril o delovanju samega društva in o trpljenju, ki ga je vsak izmed nas doživljal v izgnanstvu. Podpredsednik Občine Litija, gospod **Mirtič**, je lepo pozdravil naše srečanje. Povedal je nekaj misli o trpljenju izgnancev in zaželel, da bi na ta dan vsaj delno pozabili težke čase in se prepustili zabavi. Ob vsem tem nismo pozabili naših bolnih nepokretnih in osamelih članov. Obiskali smo jih z darili. Hvaležni so bili za naš obisk, kajti tudi oni so izgnanstvo okusili na svoji koži. Ob tej priliki smo vsakemu podarili knjigo Pomniki našega trpljenja v letih 1941-1945. Za lepo praznovanje gre zahvala predvsem predsedniku KS Polšnik **Martinu Kosu**, LD Polšnik in PGD Polšnik, katerega člani so postavili šotor in pripravili vse potrebno. Hvala tudi drugim, ki so pripomogli k prijetnemu srečanju. Vedno obstaja pot tudi za tiste, ki smo že v zelo častitljivih letih. Upamo, da se prihodnje leto zopet vidimo.

Amalija Razpotnik

Srečanje izgnancev iz Ormoža in Zagreba

Sončnega oktobra letos smo se na prijateljskem srečanju in celodnevem druženju v Ormožu in okolici našli izgnanci iz KO DIS Ormož, borci NOB Ormoža in izgnanci iz KO DIS Zagreb. Z veseljem smo sprejeli vabilo predsednika KO DIS Ormož **Vladimirja Kovačiča**, da se nas je osemnajst članov napotilo v Prlekijo. Predsednik nas je pričakal na sami meji med Hrvaško in Slovenijo in se z nami popeljal nekaj sto metrov do gostilne Grivec, kjer so nas gostili domačini. Podpredsednik Društva izgnancev Slovenije, **Jože Križančič**, je pozdravil izgnance v svojem imenu in imenu predsednice društva **Ivice Žnidaršič**. Poudaril je koristnost takega druženja. Po nagovorih in krajšem prijetnem druženju nas je predsednik borčevske organizacije **Martin Kramar** popeljal na ogled Ormoža. Zatem smo se vsi skupaj, Ormožanci in Zagrebčani, z istim avtobusom popeljali po hribovitih in slikovitih predelih Prlekije, prek Malečnika, Svetinj do zidanice Malek, ki ima večstoletno tradicijo v vinarstvu. Tu smo pod strokovnim vodstvom enologov

inž. Katje in inž. Rudija pokušali znani šipon, renski in laški rizling. Lahko smo si izbrali in kupili dvajset različnih sort vin. Bogato kosilo na izletniški kmetiji Kolarič na Vinskem vrhu, ob zvokih harmonike, s petjem in plesom, je kar dolgo trajalo, a se je prehitro končalo, ker smo morali pohiteti na sprejem, ki ga je priredil župan občine Ormož gospod **Vili Trofenik**. Podaril nam je zbirko knjig Ormož skozi stoletja. Tudi izgnanci Ormoža in Zagreba smo izmenjali spominska darila in se na daleč slišajo zvoki klopotev. Obogatili smo se z najlepšimi spomini na druženje z ljubeznivimi gostitelji - izgnanci iz let 1941-1945.

*Predsednik KO DIS Zagreb
Alojz Slavko Kramar*

Skupni posnetek gostov in gostiteljev pred zidnico Malek

Po poteh izgnancev ob 60. obletnici osvoboditve in vrnitve v domovino

Od 23. do 25. maja 2005 je 46 izgnancev in njihovih svojcev iz KO DIS Trebnje, Ljubljana Moste, Boštanj, Šentjanž in Krmelj - Tržišče obiskalo kraje izgnanstva v Nemčiji ob 60. obletnici osvoboditve in vrnitve v domovino. Obiskali smo Neresheim, Schwäbisch Gmünd, Bad Liebenzell, Untermarchtal, Siessen in Bad Wörishofen. Samostan Neresheim je dobil povsem novo podobo. Nekdanja stanovanja izgnancev so prirejena za posebne turistične skupine, ki v različnih oblikah duševne sprostitve najdejo svoj mir (meditacija, joga). Na taborišče še vedno spominjajo samostanski hlevi in bližnja okolica, ki je bila pribežališče mladih izgnancev. Grobovi na samostanskem pokopališču so še ohranjeni, vendar ne vsi. Lesena obeležja propadajo. Večer v Neresheimu smo preživeli v istih prostorih kot pred 60 leti, ko smo zvedeli za osvoboditev in prihod zaveznikov. Janez Kos, profesor zgodovine, ki je tu preživel otroška leta z mamo, staro mamo in tremi brati, brez očeta, ki so ga Nemci pred odhodom družine v izgnanstvo oktobra 1941 zaprli in kasneje v Mariboru ustrelili, je ganljivo obudil spomine na dogodke od prihoda do osvoboditve in vrnitve. Srečali smo se z 90-letnim Beda Müllerjem, ki se še spominja dogodkov leta 1945 in našega bivanja v taborišču Neresheim do odhoda v avgustu 1945. V spomin na

srečanje smo mu poklonili knjigo naših spominov »Huda leta«.

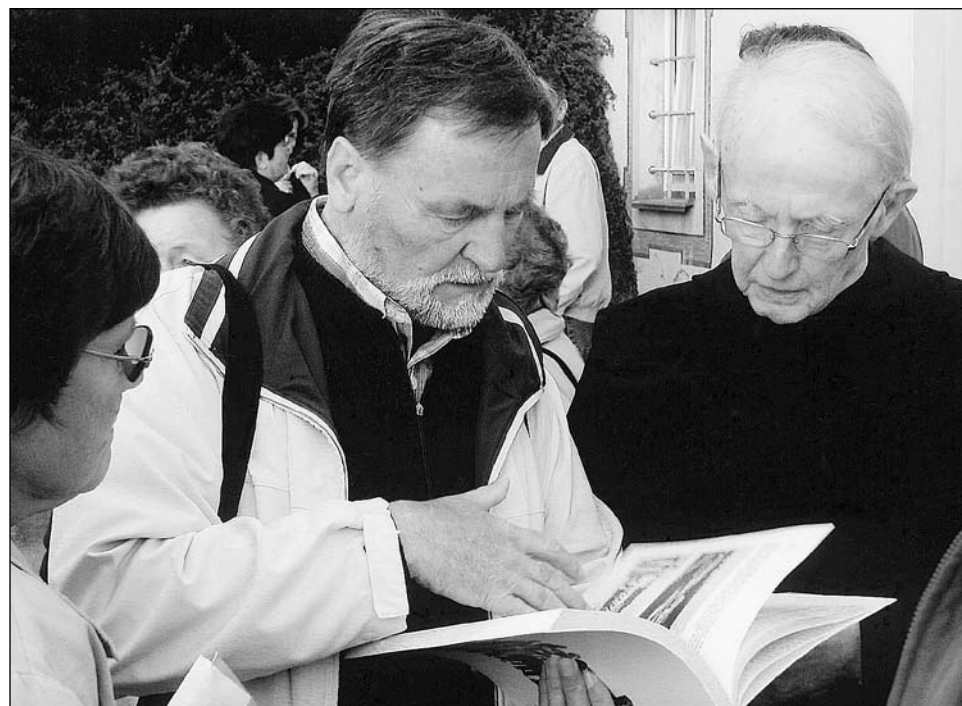
O svojih spominih na taborišče Bad Liebenzell je pripovedoval Alojz Erman iz Šentjanža, o taborišču Siessen Anica Rajšp - Stopar iz Boštana, o doživetjih svoje družine pa Marija Gačnik in Zvone Duh. V Schwäbisch Gmündu so nas sprejele sestre, prav tako v Siessnu in Bad Liebenzellu. V Untermarchtalu smo obiskali grob mame izgnank Ivane Ajdišek in Fanike Mejaš. Na vseh pokopališčih smo prižgali sveče na grobovih umrlih izgnancev, v Siessnu pa smo ob spominskih obeležjih položili tudi spominski venec.

V domovino smo se vračali polni spominov na dogodke iz naše mladosti, ki jo je zaznamovala kruta vojna.

Za pomoč pri izvedbi obiska krajev izgnanstva se zahvaljujemo Izvršnemu odboru DIS, družinam Repovž iz Šentjanža, Jamšek s Kamence, Celestina z Vodal, Lekše iz Veliškega Trna, gospodu Branetu Šustru, Turistični pisarni Sevnica, KO DIS Krmelj - Tržišče in vsem, ki so z domačimi dobrotami prispevali k prijetnemu srečanju s kraji izgnanstva.

*Anica Hočevnar
KO DIS Krmelj - Tržišče*

Tako opisujeta ta izlet v kraje izgnanstva tudi Marija Zajc iz Trebnjega in Cvetka Sarič - Milisavljevič iz Kranja.

Srečanje z 90-letnim patrom Beda Müllerjem, ki se še spominja dogodkov leta 1945 in bivanja Slovencev v taborišču Neresheim. V spomin na srečanje so mu poklonili knjigo spominov »Huda leta«.

Iz KO DIS Globoko - Pišce

Vsako leto je 28. oktober poseben dan. Tega dne slavimo obletnico izгона ljudi iz takratne občine Globoko v nemška taborišča, imamo tudi občinski praznik, je pa tudi blizu dan spomina na umrle. Vse to združimo in 28. oktober je že vsa leta namenjen druženju članov naše KO DIS. Veseli nas, da smo uspeli uvesti komemoracijo ob spomeniku borcev in izgnancev, kjer se že vrsto let srečujemo na ta dan. Vedno večja je udeležba krajanov in vsako leto je tudi na tej slovesnosti več učencev osnovne šole. Letos so bili ob spomeniku učenci štirih razredov in delegacije učencev ostalih razredov. Učence so spremljale učiteljice in ravnateljica. Poslušali smo zgodovinski oris dogodkov izpred več kot 60 let, kulturni program - pesmi našega

člana Franca Živica in zapete pesmi ljudskih pevcev.

Sledil je odhod članov v Kostanjevico na Krki. Tam smo si ogledali galerijo Božidarja Jakca in nato še Kostanjeviško jamo. Več kot polovica udeležencev je zmogla in spoznala znamenitosti podzemnega sveta. Nato smo se odpeljali na kmečki turizem Jelanič nad Kostanjevico. Bil je lep sončen jesenski dan, še posebno lep je bil med jesensko obarvanimi listi vinske trte, ki se razprostira okoli lepega poslopja gostišča. Ob dobri hrani in pijači ter glasbi smo se družili do večernih ur. Bili smo zadovoljni, ker smo naredili nekaj za skupno dobro, veliko pa tudi za lastno zadovoljstvo in boljše počutje.

*Ljudmila Petan
predsednica KO DIS*

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica na izletu

Vsredo 28. 9. 2005 je Društvo izgnancev Maribor Rotovž-Pesnica organiziralo enodnevni izlet na Gorenjsko. Izleta se je udeležilo 38 članov. Najprej smo si ogledali znamenitosti Kamnika. V Radovljici smo bili prijetno presenečeni nad bogatim in slikovito prikazanim čebelarstvom muzejem. V Begunjah smo se okrepčali s kosilom v gostilni Avsenik. Ogledali smo si tudi prečudovit glasbeni muzej najslavnejšega slovenskega ansambla Avsenik. V gradu Katzenstein smo si ogledali še muzej talcev, ki je verodostojen spomenik grozot druge svetovne vojne. Med prikazanimi eksponati visijo po hodniku tudi imena ustreljenih talcev. Med imeni ustreljenih je članica našega društva Jelka Leskova našla ime svojega brata. Mi vsi, ki smo bili izgnani, smo podživljali lastne grozote in razumeli tiste,

ki so bili tu zaprti ter bili prepuščeni terorju in mučenju gestapa ter odpeljani na streljanje. Tam so nam umirali bratje, sestre, očetje in matere zato, ker se niso pustili podrediti okupatorju, zato ker so bili in hoteli ostati Slovenci na svoji zemlji. Da so prispeli v to zloglasno mučilnico, so največ pripomogli domači izdajalci, ki so ljudi v svojem okolju dobro poznali. Danes dvigujejo glave prav oni in njihovi potomci, pa še plačilo bi radi imeli za izdajstvo slovenstva, katerega sinovi so sami. Žrtve trpečih niso bile zaman. Doživeli smo svobodo. V popoldanskih urah smo v prijetnem vzdušju in dobre volje imeli piknik v dolini Drage.

*Jolanda Želj,
tajnica KO DIS*

Člani KO DIS Rotovž - Pesnica na izletu po Gorenjski (28. 09. 2005).

Dva lepa izleta izgnancev iz Radeč

V drugi polovici maja 2005 je naša krajevna organizacija DIS Radeče imela enodnevni izlet v Gonars in Benetke. Zanimanje je bilo zelo veliko, saj se je prijavilo kar za dva avtobusa naših članov. Potovali smo z agencijo »Sajko«, ki nam je dala tudi zelo dobrega vodnika. Najprej smo obiskali taborišče Gonars. Na ogromnem pokopališču pri spomeniku, na katerem so tudi slovenska imena - smo se jim poklonili, postavili venec in prižgali sveče. Nadaljevali smo pot do Benetk. Peljali smo se z ladjo, delno pa hodili vse do Markovega trga. Vmes pa je naš vodnik seznanjal z zelo bogato zgodovino Benetk in nam razložil tudi pomen Mosta vzdihljajev. Po daljšem ogledu Markovega trga smo se pozno popoldne vrnili v Slovenijo, kjer smo imeli pozno kosilo. V poznovečernih urah pa smo se z lepimi občutki vrnili domov.

V septembru smo se zopet odločili za enodnevni izlet, in sicer da si ogledamo Goričko in Porabje. Ker je bilo med člani zopet veliko zanimanje, smo se peljali zopet z dvema avtobusoma. Pot nas je vodil preko Avstrije skozi Heiligenkreuz na Madžarsko. Pripeljali smo se v središče Porabja - Monošter. Najprej smo si ogledali baročno cerkev in gledališče. V muzeju Avgusta Pavla pa smo spoznali bogato zgodovino in kulturo porabskih Slovencev. Obiskali smo še Slovenski kulturni center in hotel »Lipa«. Tu pa so nam postregli z okusnim kosilom. Nato pa smo nadaljevali z ogledom manjšega muzeja cerkvene zgodovine. V popoldanskem času smo se vračali v Slovenijo čez Goričko, kjer smo si ogledali enega največjih gradov na Slovenskem. V večernih urah pa smo se veselili in zadovoljni z izletom vrnili v Radeče.

M. B.

Izletniki KO DIS Radeče so na izletu položili tudi venec k spomeniku žrtvam vojnega nasilja.

Proslava in predstavitev Zbornika spominov izgnancev in beguncev

30. 10. 2005 je KO DIS Dobova organiziral proslavo ob 60-letnici zmage nad fašizmom in vrnitve izgnancev na svoje domove in predstavitev Zbornika spominov izgnancev in beguncev. Ob 14. uri je bila maša za izgnance in begunce v farni cerkvi Marijinega imena. Ob 15. uri se je pričela proslava in predstavitev Zbornika. V programu so nastopili: Pihalni orkester Loče pri Dobovi, MePZ KD Franc Bogovič Dobova in KD Žarek Brežice, katerega predsednik (pisatelj) Rudi Mlinar je pripravil tudi scenarij predstavitve Zbornika.

Na naše vabilo so se odzvali: župan Občine Brežice in tudi pokrovitelj Ivan Molan, predsednica DIS prof. Ivica Žnidaršič, predsednik sveta KS Dobova Miha Boranič, predsedniki KO DIS iz občine Brežice s praporščaki ter drugi vabljeni iz KS Dobova. Na proslavo in predstavitev so prišli izgnanci in begunci v velikem številu. Posebej se moramo zahvaliti donatorjem, ki so prispevali sredstva za pripravo tiska Zbornika, kot so: Občina Brežice, KS Dobova, Merkur Turist d. o. o. Vlado Držič, podjetnik Franc Polovič, Ara d.o.o. Alenka Kralj, Ključavničarstvo

Rudi Držič, VTS d. o. o. Colarič, Karmen Bukovinski s. p. in drugi. 35 avtorjev je prispevalo enega ali več prispevkov, ki so objavljeni v Zborniku spominov izgnancev in beguncev na 174 straneh, ter 105 fotografij, risb in dokumentov. Velika zahvala vsem avtorjem, na žalost vsi niso dočakali izdaje Zbornika spominov. Obljubo, ki smo jo dali našim članom KO DIS Dobova, smo izpolnili in objavili spomine na begunstvo in izgnanstvo. Priznamo, da smo predolgo čakali in da je veliko spominov za vedno izgubljenih in pokopanih na dobovskem pokopališču. To kar je pa strnjeno v izdani knjigi, bo pa le spomin na naše trpljenje in ga bodo naši zanamci lahko

prebirali. Pravijo, kar ni zapisano, kot da se ni nikoli zgodilo, in tega dejstva se zavedamo in si želimo pustiti za sabo sled, ki ne bo zlahka zbrisana. S tem Zbornikom se postavljamo nekako ob bok vsem, ki ste že izdali svoje spomine in ki jih še zbirate, ter vsemu, kar je napisano o nas, predvsem strokovnemu zbiru vseh dokumentov, ki jih je objavila predsednica DIS Ivica Žnidaršič. Proslava in predstavitev sta potekali izredno lepo in smo bili deležni samih pohval, v lokalnih medijih in na lokalni televiziji.

*Branko Bogovič,
predsednik KO DIS Dobova*

Komemoracija KO DIS Globoko-Pišce

Na komemoraciji pri spomeniku 28. oktobra 2005, ki jo je organiziral KO DIS Globoko-Pišce.

Pozdravni govor župana Občine Brežice Ivana Molana

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Kam na izlet

V KO DIS Vič - Rudnik se je v letošnjem letu zelo razmahnilo izletništvo. Že v marcu smo pripravili praznovanje dneva žena v Hotelu Slovenija v Rogaški Slatini in vse žene obdarili z nageljnomo. Naša potepanja po širni domovini smo obogatili še z raznimi ogledi. Tako smo si ogledali izdelavo steklenih izdelkov v Steklarni Rogaška, v Trebnjem proizvodnjo strešne kritine in stavbnih profilov, v Krškem pa okusili sladke proizvode Imperiala. Poudarek smo dali tudi zdravemu načinu prehranjevanja, zato smo obiskali zeliščarko v Črncu, ki nas je tudi seznanila z uporabo zdravilnih zelišč: ameriškega slamnika, citronike in ognjiča. Bili smo nemalo začudeni, da prideluje ameriški slamenik le za Lek, kjer delajo iz njega kapljice Imunal, ki se uporabljajo proti prehladu in gripi. Nekaj njenih izdelkov smo tudi nabavili. Zanemarili pa nismo niti kulturno-izobraževalnega aspekta in obiskali tudi muzeje, cerkve, si ogledovali naše naravne znamenitosti (repnice na Bizeljskem, največji hrast itd.) in se seznanili z živalstvom na južni zemeljski polobli v muzeju na Selah pri Brežicah. Da je

vedno poskrbljeno tudi za razvedrilo in zabavo, so dokaz naša praznovanja (8. marec, 60. obletnica vrnitve iz izgnanstva, martinovanje), ko smo zaključili naša praznovanja s plesom ob živi glasbi. Moramo pa poudariti, da smo bili prijetno presenečeni, ko so nas ob obisku v Trimu in Imperialu poleg strokovnega vodenja po obratih še pogostili. V samo organizacijo izletov je bilo vloženo kar precej dela, a ni bilo zaman, saj so izleti pestri in se jih ljudje radi udeležujejo. Moramo pa se pohvaliti, da smo organizirali en izlet tudi v zamejstvo in si ogledali "sončno mesto" - Gradež in se z ladjo zapeljali na otok Barbano, ki je v času kuge služil za karanteno. Seveda smo si ogledali še Oglej, nekdanji sedež oglejskih patriarhov, in staro Gorico. Naša prijetna druženja in uspešno leto 2005 pa smo zaključili pri Aveniku na Gorenjskem, kjer smo se udeležili TV snemanja za oddajo Pri Jožovcu z Natalijo. Zaključek večera smo preživeli ob zvokih harmonike Beneških fantov.

Marija Kuhar

Otok Barbana je prečudovit kraj in vreden ogleda. Naši udeleženci izleta so bili dobro razpoloženi. (Foto: B. Završan)

Zaposlite svoj denar

ljubljska banka

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

OBVESTILO

Vse več je telefonskih klicev v zvezi s prostovoljnim dopolnilnim zdravstvenim zavarovanjem in v katero zavarovalnico se naj ljudje vključijo. Za žrtve vojnega nasilja plačuje zavarovanje država, zato bo država izbrala zavarovalnico, pri kateri bo vplačala zdravstveno zavarovanje za žrtve vojnega nasilja.

V lepi in slikoviti Reziji

Naša krajevna organizacija združuje okrog 300 članov izgnancev iz štirih občin, in sicer: Občine Škofja Loka ob sotočju reke Sore ter dveh občin iz Poljske doline, občine Žiri in občine Gorenja vas - Poljane ter občine Železniki iz Selške doline. Kot vsako leto že nekaj let priredimo za svoje člane enodnevni izlet. Na letošnjem izletu smo šli k zamejskim Slovincem v sosednjo Furlanijo - Julijsko krajino, natančneje v Rezijo. Ker je bilo prijavitelcev za dva avtobusa, smo izleta izvedli 14. in 21. septembra. Na poti nas je vodila Marija Osredkar, volan avtobusa pa je varno sukal Tone Rant. Pot nas je vodila iz Škofje Loke po Gorenjski do Kranjske Gore in čez mejni prehod v Radečah. Prvi polurni postanek smo imeli v Trbižu. Pot smo nadaljevali po Furlaniji in Julijski krajini, kjer je precej cest speljanih zaradi poplavnih rek in hudourniških potokov po viaduktih, da jih naplavine ne zasipajo. Opazno je, da italijanska država veliko vlaga v dobro speljane ceste tudi v tej pokrajini.

Ob reki Beli zavijemo v ozko 15 km dolgo dolino Rezijo, skozi katero teče istoimenska rečica Rezija, ki se izliva v Belo. Dolina Rezija je obdana s pogorjem Kaninskega venca, ki ga zapira mogočna 2.587 m visoka gora Kanin v Julijskih Alpah na meji s Slovenijo. Dolina Rezija, kamor so se naselili Slovenci v 7. stoletju, je večinoma ozka in na nekaterih mestih je komaj kaj prostora za rečico in cesto, na posameznih mestih pa se dolina razširi v ravnice s posejanimi slikovitimi naselji in polji. Rezijani, zaljubljeni v svojo slikovito dolino, dokaj odrezani od ostalega sveta, so v preteklosti razvijali svojevrstno slovensko narečje rezijanščino, ki je nam Slovincem v matični domovini precej nerazumljiva, razvili so tudi svojevrstne narodne običaje, plese, petje in arhitekturo in so ponosni na svojo kulturno dediščino.

Dolina Rezija je zaradi svoje goratosti in ozkosti gospodarsko skopa, zato so se v preteklosti Rezijani preživljali s skupnimi kmetijskimi pridelki, živinorejo in obrtniško dejavnostjo. Svoje stalne - zimske domove z enonadstropnimi hišami v dolini v naseljih so čez leto zamenjali za stanove na planinah in pašnikih, kjer so čez leto živeli z vso družino, pasli živino, spravljali krmo, pridelali nekaj malega pridelkov, predelovali mleko in pripravljali kurjavo, na jesen pa so se preselili z vso družino in živino na svoje domove v dolini. Kdor pa se ni preživljal z živinorejo, se je udinjal razni obrti. Tradicionalna obrt je bilo potujoče brusaštvo in tudi po

naši matični Sloveniji so potovali s svojimi brusaškimi napravami na kolovratih na dveh kolesih, pozneje pa so imeli bicikle, na katerih so bile prirejene tudi naprave za brušenje nožev, škarij in podobnega orodja. Sedaj so te naprave samo še v muzeju.

Veliko je bilo tudi izseljevanja v tuje dežele. Čas in gospodarski napredek pa je tudi tej dolini prinesel boljše življenje in boljši življenjski standard. Živinorejo so opustili prenekateri Rezijani, saj sta jim živinoreja in skromno poljedelstvo dajala le tanko rezino kruha, zato so se premnogi zaposlovali po mestih izven doline, kjer imajo svoja domovanja in stanovanja ter družine, ob koncu tedna pa se vračajo v svoje značilne rezijanske hiše. Tako oživijo samo konec tedna, drugače pa so zaklenjene in zastrte s polknicami. Nekateri se preživljajo z obrtniški dejavnostmi in tudi turizem je še kar dobro razvit. V dolini sta le dva industrijska obrata, in sicer tovarna zobozdravniških svedrov ter tovarna verig, kjer pa ni dovolj delovnih mest za vse. V celi dolini Rezije pa je samo ena osnovna šola, v katero vozijo otroke iz cele doline, kjer se učijo v italijanskem uradnem jeziku, dvakrat na teden pa imajo po nekaj ur tečaj rezijanščine. Tudi doma govorijo v rezijanščini.

Ustavili smo se v kulturnem središču Rezije, v Ravanci (Prato di Resia), kjer smo si ogledali znamenito cerkev, v njihovem domu kulture pa so nam z diapozitivi prikazali značilnosti rezijanske arhitekture, narodne noše, običaje, folklorne ter si nazorno ogledali značilnosti rezijanskih plesov, folklorne in jezika. Drugi kraji v dolini Rezije so še Bila, Njiwa, Liščace, Gost, Solbica, Korito in Učja.

Z lepimi vtisi iz te slikovite pokrajine smo zapustili Rezijo in se napotili v Čedad, v kulturno središče Furlanije-Julijske krajine, ki leži ob reki Nadiži, si ogledali nekaj mestnih znamenitosti v centru starega mestnega jedra, kjer stoji tudi spomenik slovitemu rimskemu vojskovodji in državniku iz prvega stoletja pred našim štetjem, Gaju Juliju Cezarju, ter se odpeljali preko mejnega prehoda Robič nazaj v Slovenijo skozi Kobarid, Tolmin ter se v Zatolminu okrepčali s kosilom. Od tu smo se preko Mosta na Soči in Cerknega spustili proti Poljski dolini in Škofji Loki polni prijetnih vtisov in doživetij preko celega dne, z željo, da bi se prihodnje leto zopet podali na kakšen prijeten izlet.

Vinko Reven,
DIS Škofja Loka

Člani KO DIS Škofja Loka si ogledujejo znamenitosti Čedada.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Predstavitve knjige Reka Drava joče

V okviru praznovanj praznika občine Radlje ob Dravi je bila 20. septembra v Vuhredu slovesnost, na kateri je Krajevna organizacija DIS občin Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Podvelka in Ribnica na Pohorju predstavila knjigo **Reka Drava joče – Oh, kako je dolga dolga pot.**

Pred prijetnim dogodkom je okrog 85 izgnancev s področja nekdanje občine Radlje ob Dravi potrdilo poročilo o minulem delu in sprejelo program dela za naslednje mandatno obdobje. Opravili so tudi volitve in izrekli zaupanje dosedanjemu odboru, ki ga uspešno vodi **Marijan Špegelj**. Zato so vodstvu zaupali še en mandat.

Na občnem zboru so predstavili knjigo s pomenljivim naslovom: **Reka Drava joče**. Kot ena sama velika solza se Drava zliva počasi proti še večji reki, z njo vred proti velikemu morju.

Knjigo so si zamislili že leta 2001 in jo uresničili ob 60. obletnici izgnanstva in begunstva. Zgodovine naroda kot celote ne moremo spreminjati, lahko pa odpravimo zmote in stranpoti, je med drugimi na prisrčni slovesnosti povedala predsednica Društva izgnancev Slovenije **Ivica Žnidaršič** in izrazila izredno zadovoljstvo nad delavnostjo odbora v današnjih občinah Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Podvelka in Ribnica na Pohorju, od koder je bilo leta 1941 izgnanih nad 200 staršev in otrok iz 50 slovenskih družin. Najstarejši je bil star 74 let, najmlajših 17 dni! In še

to: prav predsednik KO DIS 1941-1945 **Marijan Špegelj** iz Mute je bil rojen v izgnanstvu – v Karlovcu leta 1942.

Takih in podobnih dogodkov je v knjigi, ki so jo spisali izgnanci sami, veliko. Zgodila se je knjiga. Knjiga, zapisana z veliko začetnico. Se je zgodila jokajoča reka Drava. So oživele dolge, dolge poti...

Na slovesnosti so podelili tudi priznanja DIS 1941-1945, pohvale so prejeli Jože Koziker iz Radelj ob Dravi, Simon Ajtnik in Jožica Cvar iz Mute in Anton Hribnik iz Brezna; Berta Štraser in Danilo Špes iz Radelj in Milena Premrov iz Vuzenice so prejeli posebna priznanja, najvišje priznanje društva – zaslužni član pa sta prejela Marjan Kostevc iz Brezna in Marijan Špegelj iz Mute. Tudi Krajevna organizacija DIS 1941-1945 Muta je ob tej priložnosti izročila spominska priznanja. Med prejemniki priznanja so bili tudi župani Mute, Radelj ob Dravi in Podvelke, ki so se slovesnosti v Vuhredu z veseljem udeležili. Poleg teh so priznanja namenili tudi županom občine Vuzenica in županji Ribnice na Pohorju. Prav tako je spominsko priznanje prejelo Društvo izgnancev Slovenije in njena predsednica Ivica Žnidaršič.

Župani Boris Kralj, Alan Bukovnik in Anton Kovše so društvu izrekli pohvalo za prizadevno delo in mu obljubili še nadaljnjo pomoč.

*Besedilo in fotografija:
Hinko Jerčič*

Županom Mute, Podvelke in Radelj ob Dravi (od desne) so izročili poleg priznanj tudi knjigo Reka Drava joče – Oh, kako je dolga dolga pot...

Gorje še ni pozabljeno

Ob šestdesetletnici izгона Slovencev z območja Kozjanskega in streljanja talcev v Mariboru se je Krajevna organizacija Društva izgnancev Kozje odločila, da se udeleži komemoracije pri spomeniku padlih talcev v mariborskih zaporih. Kozjansko prebivalstvo je bilo večinoma izgnano v Nemčijo, veliko pa jih je bilo ustreljenih v mariborskih zaporih. Tam so jih streljali kot talce 2. oktobra leta 1942 in 4. novembra leta 1942. Ustreljenih je bilo več kot 660 talcev, med njimi tudi lepo število ljudi s Kozjanskega. Z avtobusom smo se s Kozjega odpeljali proti Lesičnemu in tam naložili prijatelje. Nato smo nadaljevali pot skozi Virštanj proti Mariboru. Narava nam je postregla z lepim sončnim oktobrskim dnevom. Sonce je pošiljalo svoje zlate žarke po vinorodni Štajerski, tako da smo se prijetno počutili in nam je bilo lepo.

V Mariboru so se zbrali sorodniki v mariborskih zaporih ustreljenih talcev. Mariborski učenci so pripravili kulturni program, posvečen spominu na talce. Slavnostni govornik je poudaril, da nacizem še vedno ni mrtev, kar se zlasti opazi na avstrijskem Koroškem. Zločini, ki so jih povzročili okupatorji in njihovi privrženci na slovenskih tleh, ne bodo nikoli poplačani ne z odškodnino in ne z vojno škodo. Med drugo svetovno vojno so Slovenci občutili in spoznali, kaj se zgodi, če tujec zavladava v deželi. Soočili so se s trpljenjem in ubijanjem. Okupator ni ubijal samo ljudi, ampak je ubijal tudi slovensko dušo.

Po končani komemoraciji smo si ogledali mariborske zapore, dvorišče in obzidje, ob katerem so streljali naše ljudi. Grozljive luknje nemških krogel v zidovih nemo pričajo o nečloveškem početju okupatorja.

Svoje grozljive doživljaje nam je pripovedovala Dana Krofl, roj. Kolar, iz Lesičnega, ki je bila tudi zaprta v mariborskih zaporih. Gestapovci so zajete ljudi odpeljali v Stari pisker v Celje, med njimi tudi pet Kolarjevih iz Lesičnega: gostilničarja Andreja, ženo Marto, sina Slavka, hčerko Dano in nečaka Mihca. Sestra Voja je ostala doma in se pozneje pridružila partizanom. Zaprte v Starem piskru so večkrat na dan zaslíševali. Kljub temu, da so jih mučili s pretepanjem,

pomembnih podatkov naši ljudje niso izdali. Zato so jih odpeljali v Maribor, kjer so bili ustreljeni kot talci.

Na spominski plošči lahko preberemo priimke kozjanskih družin: Maček, Kunej, Jevšnik, Tovornik, Oprešnik, Centrih, Tacer, Potočnik, Kovačič, Belina, nadučitelj Potočnik in njegov sin Ante, živinozdravnik dr. Moser in mnogo drugih.

Dana Krofl nam je v mariborskih zaporih pokazala tudi celico, v kateri je živela, okno, skozi katero je opazovala streljanje talcev na dvorišču. Tudi njen oče, mama in brat so bili napisani na listu smrti. Mamo so postavili ob zid, vojak je pomeril, a zgrešil; mama je ostala živa. Nato je prišel malo starejši oficir in nekaj mrmral, češ, sedaj bo pa zares. Kolarjeva mama si je strgala ruto iz obraza, izbočila prsni koš, vojak je pomeril in krogla je zadela njeno srce. Na podoben način so bili ustreljeni še drugi talci. Pomilostili so takrat mladoletno Dano in nečaka Mihca.

Grozljivi prizori, ki jih je Dana videla na svoje oči, so ji pustili še do danes globoke rane.

Iz Maribora smo se napotili proti Ptujju do gradu Borl, kjer je bilo med drugo svetovno vojno zbirno taborišče. Grad je že načel zob časa, zato ga obnavljajo. Zaradi gradbenih del je veliko prostorov zaprtih, ogledali smo si le nekaj zanimivosti: poročno dvorano, kapelico, oltar, vodnjak, grajsko dvorišče, zanimive stopnice in zaporne celice. Tudi tam nam je Dana pripovedovala o svojih doživetjih in vojnih grozotah, saj je bila na gradu Borl zaprta tri mesece, nato so jo odpeljali v taborišče Auschwitz. Taborišče smrti je preživela in se avgusta leta 1945 vrnila v domovino Slovenijo.

Pot smo nadaljevali v vasico Dolane pri Cirkulanah ob reki Dravi. Ogledali smo si hišo usnja Herman, v kateri ponujajo vse vrste usnjenih izdelkov. Imajo tudi gostinsko ponudbo z dobro hrano in prijetnim ambientom. Postregli so nam s kosilom in dobro kapljico.

Sonce je utočilo za štajerske griče. Zadovoljni smo se vračali proti domu, čeprav smo videli grozljive sledove gorja in trpljenja naših ljudi, katerih ne moremo in ne smemo pozabiti.

Antonija Ivanc, Kozje

KO DIS Bežigrad na izletu

Zbrali smo se pred občino Bežigrad in se v meglenem jutru odpeljali na izlet na Kras. Med udeleženci je bil tudi dvaindevetdesetletni »mladenič« Ignac Vidmar.

Prva postaja je bila vas Lokev pri Divači. Tu smo si v utrdbi pred Turki iz leta 1485 ogledali vojaški muzej. Njegov lastnik in zavzeti zbiratelj Srečko Rože nas je izčrpno seznanil s posameznimi razstavnimi predmeti, ki so zares vredni ogleda, saj so nekateri unikatni. Med temi eksponati so tudi 23 kg težka knjiga – rodovnik Habsburžanov, originalna uniforma generala Svetožarja Borojeviča s soške fronte, uniforme vojakov, stkane iz kopriv in lana, in vse do uniforme maršala Tita. Vseh vojaških predmetov, dokumentov in slik se ne da naštet, ker jih je 84.000. Blizu muzeja stoji cerkev sv. Mihaela, ki jo je med vojno poslikal slovenski slikar Tone Kralj. G. Rože nam jo je odprl in razložil pomen umetnikovih fresk.

Potem smo obiskali klet KZ Vinakras Sežana. Na mizah sta nas čakala pršut in

sir. Gostitelj nam je natočil štiri vrste vina: marmorno penino, chardonay, teran in teranton. Pojasnili so nam njihove razlike, ki niso samo v barvi.

Nato smo obiskali botanični vrt in se sprehodili med častitljivimi 150 let starimi drevesi.

Sledilo je kosilo. Naše celodnevno druženje se je v večernih urah iztekalo.

Zahvala gre izvrstnemu organizatorju Rudiju Blasu, gospe Jožici, vozniku Janezu Gantarju, ki nas je varno pripeljal domov, pridnim gospodinjam, ki so nas gostile s sladkim zajtrkom, in predsedniku društva Maksimiljanu Fereku, ki je s svojo razkuževalno »grenčico« že zjutraj poskrbel, da niso nobenega izletnika napadli virusi.

Naj končam z opozorilom: naslednje leto se spet podamo na izlet.

Upošteвайте dosledno datum prijave, da si boste zagotovili svoj sedež na avtobusu.

Vera Pleiweiss

Okna, ki jih boste želeli pokazati.

ARCONT
IP D.O.O.

Okna, vrata in zimski vrtovi podjetja Arcont so proizvedeni iz materialov vrhunske kakovosti in z uporabo najsodobnejše tehnologije.

Za vaš dom boste dobili vse na enem mestu, zato imamo v podjetju ARCONT v svoji ponudbi tudi police, senčila in široko paleto eno- in dvokrilnih kovinskih vrat in podbojev ter različne izvedbe garažnih in industrijskih vrat s pogoni.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Z najstarejšimi člani na enodnevnem izletu

V mesecu septembru 2005 smo za najstarejše člane KO DIS občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica organizirali enodnevno druženje. Člani odbora naše KO smo želeli tej starejši populaciji popestriti lep jesenski dan, zato smo pripravili program za celodnevno skupno preživetje. Naše druženje je časovno sovpadalo z občinskim praznikom Občine Radlje ob Dravi, zato smo imeli v dopoldanskem času sprejem pri županu Občine Radlje ob Dravi, g. Alanu Bukovniku. Sprejem je bil nadvse vljuden in ganljiv. Mladi župan, ki k sreči ni doživel kalvarije izgnancev, beguncev..., je prisluhnil naši pripovedi o mukotrpnem življenju v tistih krutih časih, sedaj že pred 65 leti. Še več, v svojem pogovoru z nami je še globlje spoznal, s kakšno težavo smo premagovali obdobje izgnanstva in nam tudi še nadalje zagotovil pomoč pri reševanju naših problemov in težav. Nadalje smo si v Bistriškem jarku pri Muti ogledali prvo ekološko kapelico, posvečeno sv. Frančišku Asiškemu - zaščitniku ekologije, po katerem se danes zgledujejo tudi sodobni ekologi. Ta kapelica, locirana tik pod velikim umetnim jezo, ki je zgra-

jen takorekoč na meji s Slovenijo, na avstrijski strani pri Sobotah, naj bi, če bi - bog ne daj - prišlo do rušenja tega jezusa pod jezero, obvarovala pred katastrofo dolino in doline v tem prelepem predelu Slovenije. Nekateri, tisti bolj korajžni, pa so si šli ogledat še Sedelnikov slap v neposredni bližini ekološke kapele, ki s svojimi 23 metri višine spada med večje slapove v Sloveniji in je hkrati največji slap na Kozjaku. Popoldan smo si v muzeju na Muti ogledali še našo Spominsko vitrino izgnancev. Naš potep smo zaključili ob skromnem prigrizku v Gostišču Merkač v Vuhredu, kjer smo v sproščenem in prisrčnem pogovoru obujali naše spomine. Ob tem dogodku želimo poudariti povabilo na srečanje in sprejem pri županu, kar dokazuje, da lokalna skupnost diha z nami in po svojih močeh pomaga pri reševanju naših težav. Tako dobro sodelovanje in poslušanje imamo tudi pri ostalih županih in županji občin, kjer deluje naša KO, in kot drugo, tudi v prihodnje želimo organizirati enodnevno druženje z najstarejšimi člani in jim tako olepšati vsaj ta dan.

Marijan Špegelj

Člani izleta pred ekološko kapelo sv. Frančiška Asiškega v Bistriškem jarku

KO DIS Domžale pripravil izlet na Goričko

Krajevna organizacija Društva izgnancev Domžale je v skladu s svojim programom jeseni pripravila obisk Goriškega. Ena izmed postaj je bil tudi Grad, kjer so nam pokazali vrsto zanimivosti tako iz zgodovine Gradu kot iz

življenja na tem območju nekdanj. Obiskali smo tudi Moravske Toplice, najbolj znano Plečnikovo cerkev v Bogojini ter znameniti mlin na Muri.

V. V.

Člani KO DIS Domžale na izletu po Goričkem

Kulturno-humanitarna prireditev »Samo en cvet...« 21. junija 2005 v Cankarjevem domu v Ljubljani

Prireditve, letos s podnaslovom »Ukradena mladost« je bila zelo uspešna. Gledalci v dvorani in tisti, ki so si jo ogledali v televizijskem posnetku naslednji večer, so visoko ocenili umetniško kakovost prireditve in njeno splošno človeško, humano sporočilo - zgodba je govorila o trpljenju otrok zaradi vojn. Z besedo, glasbo, pesmijo in plesom so jo predstavili igralke in igralci SNG Nova Gorica, Celja in Prešernovega gledališča Kranj, baletniki SNG Opere in baleta iz Ljubljane, pevska zbor Lipa

zelenela je in Mladinski pevski zbor OŠ Danila Lokarja iz Ajdovščine ter plesna skupina Mojce Horvat. Scenarist in režiser je bil Marjan Bevk, ki je tudi oblikoval sceno. Pokrovitelj prireditve je bil tudi letos predsednik države dr. Janez Drnovšek. Prireditve je prenašal Radio Slovenija, Televizija pa je pripravila posnetek naslednji dan. O prireditvi so pozitivno poročali tudi mediji.

M. C.

. Jubilanti . Jubilanti . Jubilanti . Jubilanti .

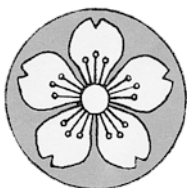
Nežka Blatnik 95-letnica

Nežka Blatnik je pri 95 še vedno čila.

Nežka Androjna, poročena Blatnik, se je rodila 30. novembra leta 1910 v vasi Velika Hubanca. Ko je leta 1941 prišla novica, da bodo Slovence izgnali, je zbežala in kot begunka bivala v Telčah, Tržišču in v Stari Cerkvi pri Kočevju. Bežali so kot štiričlanska družina. Preživljali so se s tem, kar so si sami pridelali. Za njen jubilej ji želimo še mnogo srečnih in zdravih let.

Marija in Janez Pintarič,
KO DIS Ljubljana Šiška

92 let Ljudmile Rettinger

Pred kratkim je dopolnila 92 let najstarejša članica KO DIS Radeče, Ljudmila Rettinger. Zaradi bolezni se je že pred leti odselila iz Radeč v Loko, Dom ostarelih - Trubarjev dom. Iz krajevne organizacije sva jo obiskali predsednica in blagajničarka. Bila naju je nepopisno vesela. Eno uro nama je pripovedovala zelo veliko zanimivosti. Kljub starosti je še zelo bistra

in duhovita. Pripovedovala je o tistih težkih decembrskih dneh leta 1941, ko je bila z družino pregnana v nemško taborišče. Čas v izgnanstvu je opisala zelo humoristično, vendar z grenkim priokusom. V domu je zelo zadovoljna. Tu pa tam jo obišče sin, veliko pa jo obiskujejo sovaščanke iz Radeč, kjer je bila zelo priljubljena.

MB

92 let najstarejše članice KO DIS Radeče

. Umrli člani Društva izgnancev Slovenije .

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Maribor Rotovž-Pesnica			Štefanija TOMC27.09.193116.02.2004		
Jože DVORŠAK	13.02.1923	11.02.2005	Franc FEMC	21.07.1929	19.02.2004
Vlado HENIGMAN	07.11.1931	26.04.2005	Antonija BORIŠEK	16.01.1913	03.03.2004
Peter dr. LEŠ	18.07.1937	30.06.2005	Stanislav BEVC	21.03.1927	27.04.2004
Bogomir LUKEŠ	27.10.1920	2005	Maks POZNAJELŠEK	19.01.1938	25.11.2004
Srečko MARCHETTI	26.12.1919	2005	Franc ROZINA	13.08.1938	11.12.2004
Alma MRČUN	03.01.1925	07.01.2005	Olga MAJCEN	09.09.1925	30.01.2005
KO DIS Maribor Tabor			Marija REPOVŽ	05.07.1910	15.02.2005
Marija TUREK	01.02.1928	17.11.2004	Ljudmila KOTAR	07.05.1938	03.03.2005
Nežka MARZIDOVŠEK	14.01.1921	17.02.2005	Pavla VOJE	24.06.1909	11.03.2005
Katarina ŽELE	09.04.1917	28.02.2005	Franc LAMOVŠEK	21.09.1932	15.03.2005
Marija ZIDARIČ	04.08.1918	24.09.2005	Rafko ČOP	28.09.1943	28.05.2005
Mirko HROVATIN	15.02.1922	10.08.2005	Franc KOŠIR	14.10.1926	27.10.2005
Ana OSOJNIK	06.05.1925	12.10.2005	KO DIS Polje ob Sotli - Buče		
Bernardka ROŠKAR	20.08.1939	15.10.2005	Franc LOJEN	28.10.1926	26.11.2005
KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik			Franc DEBELAK	13.12.1930	04.09.2005
Antonija MAJHEN	28.04.1926	04.09.2005	Vili ŠMAJGERT	02.07.1931	12.09.2005
Jože ŠIVAVEC	20.02.1930	16.09.2005	KO DIS Krška vas		
Jože JUREČIČ	08.03.1929	04.10.2005	Stanko SLOVENEČ	1927	2005
Ivo PEŠEC	15.12.1926	17.10.2005	KO DIS Cerklje ob Krki		
Rudolf ŠOŠTARIČ	12.01.1929	03.12.2005	Jernej KLEMENČIČ	08.05.1925	22.03.2005
KO DIS Ljubljana Šiška			Martin RAČIČ	21.01.1934	20.08.2005
Jože DRNAC	16.03.1931	16.09.1999	Franc DOBRAVC	26.03.1912	11.10.2005
Angela BIŠČAK	23.06.1926	01.03.2001	Franc PEGAM	03.07.1924	20.10.2005
Justi GOMBOC	10.05.1930	10.11.2005	Karol ANDREJAŠ	01.04.1928	07.11.2005
Stanislav KARLOVŠEK	19.11.1914	26.06.2005	KO DIS Podbočje		
Alfonz GOLOB	29.02.1929	08.08.2005	Neža ŽARN	12.12.1906	20.05.1999
Justi STRESEN	04.10.1922	14.11.2005	Marija ŽARN	22.12.1913	09.04.1999
KO DIS Jesenice			Albin PACEK	02.09.1931	1999
Julka MEDOŠ	08.02.1912	12.04.2005	Franc PIRC	12.09.1934	1999
Mara ANTONIČ	03.12.1918	08.06.2005	Ivan PIRC	09.09.1909	1999
Marija GRČAR	12.08.1913	10.06.2005	Franciška LEKŠE	16.07.1921	01.07.1999
Andrej ZALOKAR	01.12.1927	01.07.2005	Neža PIRC	22.07.1911	17.01.2000
Jože TOMAŽIN	17.12.1934	14.08.2005	Karl ŽIBERT	27.04.1933	18.09.2001
Stanislav GLOBEVNIK	27.06.1921	14.08.2005	Janez ZAJC	16.12.1912	07.01.2001
Alojzija ŠTEFANČIČ	10.11.1921	02.08.2005	Viktor IVNIK	04.03.1940	2001
Neža LONCNAR	18.12.1921	06.09.2005	Ana VESEL	12.07.1905	2002
Anica VERDNIK	30.01.1913	19.10.2005	Zofija KERIN	16.10.1918	08.03.2002
Pavel ZUPANC	26.06.1926	07.09.2005	Marija BAZNIK	21.08.1922	26.01.2002
KO DIS Raka			Andrej TURK	24.11.1941	09.09.2003
Janez MESOJEDEC	1934	2004	Angela PIŠEK	06.05.1927	27.06.2003
Antonija LEKŠE	1930	2004	Marija CIZERLE	02.06.1937	13.06.2004
Denisa BOŽIČ	1931	2004	Zofija KERIN	07.03.1915	26.09.2004
Terezija HRUŠEVAR	1936	2004	Ladislav JUREČIČ	27.09.1924	2004
Pavel JORDAN	1930	2004	Angela VRHOVŠEK	30.10.1930	13.07.2004
Terezija MAZNIK	1920	2005	Ivan URBANČ	03.03.1934	26.09.2004
Štefanija SIMONČIČ	1918	2005	Janez ŽARN	24.06.1933	22.03.2005
Franc TOMAŽIN	1928	2005	Franc TURK	05.10.1919	28.05.2005
Cecilija KOTAR	1911	2005	Anton MIKLAVČIČ	20.03.1925	2005
Marija MAZNIK	1921	2005	KO DIS Ljutomer		
Marija HRUŠEVAR	1922	2005	Terezija ŠKRAJNAR	10.10.1918	18.08.2005
Alojzija POVHE	1921	2005	Daniel PEČNIK	17.07.1924	13.06.2005
Rudi KMET	1929	2005	Silvester KNUPLEŽ	11.12.1937	18.04.2005
Justina GORŠAK	1929	2005	KO DIS Bohinj		
Jože METELKO	1938	2005	Janez SUŠNIK	16.04.1928	04.10.2005
KO DIS Polšnik			Franciška TERZIČ	23.11.1928	24.10.2005
Jože RAMOVŽ	10.06.1931	13.03.1999	KO DIS Dole pri Litiji		
Karel KONČAR	06.10.1924	10.05.1999	Anton ŠTEMPIHAR	25.10.1925	23.05.2005
Anton FEMC	10.01.1927	13.11.1999	Antonija PETEK	17.06.1916	01.06.2005
Angela SIRK	11.02.1917	30.11.1999	Marija SLUGA	13.12.1928	14.10.2005
Marjan BORIŠEK	08.01.1941	08.02.2000	KO DIS Lenart		
Marija VODENIK	20.03.1915	25.02.2000	Jože BUNDERLA	27.02.1924	27.03.2001
Cilka POTISEK	16.10.1932	23.09.2000	Pavla TUŠAK	24.04.1916	02.08.2001
Marija POZNAJELŠEK	02.01.1907	17.02.2001	Zofija BLAŽIČ	04.05.1926	06.06.2003
Slavka VIDIČ	12.07.1924	03.06.2001	Marija ŠNAJCER	15.12.1927	12.02.2003
Ignac POZNAJELŠEK	29.01.1920	06.08.2001	Veronika KRAMBERGER	06.06.1929	18.04.2004
Martin BEVC	18.10.1924	25.08.2001	Ana KRAL	07.02.1937	14.04.2004
Marija KOTAR	07.12.1913	09.09.2001	Alojz HORVAT	11.03.1934	06.02.2004
Zdravko VIDIČ	09.12.1927	26.09.2001	KO DIS Kozje		
Jožefa KOS	04.03.1913	05.10.2001	Anton POTOČNIK	13.12.1929	13.05.2005
Alojz SAUŠEK	21.06.1935	12.11.2001	KO DIS Trebnje		
Franc ERJAVEC	07.02.1928	09.01.2002	Stane CAMLOH	18.01.1941	06.02.2005
Ciril BEVC	09.02.1930	11.02.2002	Rafael PIBERNIK	06.08.1924	30.01.2005
Anton DOLANC	13.01.1916	14.02.2002			
Franciška NOGRAŠEK	16.11.1919	11.06.2003			
Rozalija DOLANC	04.06.1927	05.05.2003			
Marija BORIŠEK	18.12.1921	20.08.2003			
Jože KONČAR	15.10.1931	24.12.2003			

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Jože Križančič, Ptuj
Janez Komljanec, Sl. Gradec

Člani:
Marjan Arh, Leskovec pri Krškem
Ivan Babič, Buče
Emilija Držanič, Brežice
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevár, Koper
Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Lojze Kranjc, Radovljica
Marija Kuhar, Brezovica/Lj.
Albin Pražnikar, Izlake
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Brežice
Anka Tominšek, Ljubljana
Malka Veler, Slovenska Bistrica
Franci Vidmar, Žalec
Alojz Voščun, Lendava
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Janez Blas, Sevnica
Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje, predsednik
Inka Gorečan, Ljubljana
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net

Poslovni račun DIS:
02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Radeče			KO DIS Tržič		
Marjan BRLOGAR	15.02.1944	20.10.2005	Vladimir DEBEVC	14.12.1931	20.10.2005
Franc KAJIČ	07.08.1925	21.11.2005	Leon JANŠKOVEC	16.04.1911	27.10.2005
Blanka BERGLEZ	24.10.1935	01.09.2005			
KO DIS Kočevje			KO DIS Ravne na Koroškem		
Rozalija FRAVEZ	15.04.1917	07.11.2005	Rudi ČRETNIK	06.08.1924	28.08.2005
			Marija GAVRAN-PERUŠ	27.01.1928	17.03.2005
KO DIS Velenje			Veronika GREGOR	26.09.1930	10.09.2005
Franc TURK	23.10.1934	15.06.2001	Matevž KRALJ	12.09.1924	12.08.2004
Matjaž NATEK	04.11.1933	15.05.2002	Vida PERC	21.12.1928	25.04.2005
Hedvika TAŠLER	10.08.1927	09.02.2005	Marija ŠEGOVEC	25.02.1934	25.05.2005
KO DIS Celje			KO DIS Kamnik		
Stanislava BANOVSĚK	01.05.1924	28.10.2005	Vincenc ŽEROVNIK	20.01.1919	07.02.2005
Marija OGOREVC	1922	2005	Ciril MERČUN	02.07.1909	14.02.2005
Boris TOMŠIČ	27.10.1931	03.08.2005	Frančišek HROVAT	12.02.1932	07.03.2005
KO DIS Trbovlje			Leopold SUŠNIK	22.02.1939	21.08.2005
Rozalija PERŠE	11.02.1922	05.08.2005	Silva JANEŽIČ	31.12.1913	23.09.2005
Ljudmila GOLOB	27.08.1921	23.09.2005	Ana OCEPEK	05.07.1919	28.09.2005
Marija OPLOTNIK	12.01.1928	23.09.2005	Maksim VRHOVNIK	21.11.1916	10.01.2005
Frančišek SLADIČ	24.11.1930	26.08.2005	KO DIS Boštanj		
Tončka ŽALNIK	17.05.1925	01.08.2005	Marija MRVIČ	11.09.1921	09.07.2005
Hedvika ŽAGAR	20.09.1937	23.10.2005	Marija GNEDEC	08.09.1922	01.09.2005
Veronika NOVAK	11.01.1924	29.10.2005	Fanika MILANIČ	27.10.1919	12.10.2005
Uršula GRIČAR	26.09.1926	02.11.2005	KO DIS Dobova		
Jože GORENJEC	24.03.1928	03.11.2005	Jože BLAŽINČ	05.06.1909	06.03.2005
Alojz ČEDE	15.06.1921	03.11.2005	Rozalija ANTOLOVIČ	28.08.1924	12.08.2005
Jože KNEZ	18.11.1914	23.11.2005	Andrej CETIN	20.09.1913	27.08.2005
KO DIS Sevnica			Frančišek ŠINKO	22.09.1913	27.08.2005
Anton PRAZNIK	07.02.1922	24.04.2005	Kristina GODLER	02.10.1924	04.01.2005
Jožef LEKŠE	08.02.1936	10.07.2005	Jožef BLAŽINČ	30.06.1919	10.01.2005
Kristina KONAJZLER	24.12.1921	23.09.2005	Vladimir JURKAS	10.07.1936	28.01.2005
KO DIS Bizeljsko			Ivan MOLAN	03.12.1930	17.02.2005
Ivan MIHELIN	21.12.1919	06.12.2004	Anton VUČAJNK	20.10.1927	06.04.2005
Frančiška NAJGER	14.02.1917	04.01.2005	Neža ŠKVARČ	20.01.1921	04.06.2005
Ferdinand ZAJC	02.09.1914	19.01.2005	Rozalija ŽNIDERIČ	28.07.1936	12.01.2005
Marija TRAMPUŠ	08.03.1936	12.02.2005	Marija OBERČ	12.02.1921	14.04.2005
Ljudmila MARTINI	03.03.1928	14.02.2005	Marija KEŽMAN	10.02.1927	28.06.2005
Marija ILJAŠ	26.03.1921	20.02.2005	Ivan POLOVIČ	25.10.1921	04.08.2005
Jože ULČNIK	02.07.1930	21.02.2005	KO DIS Globoko -Pišec		
Marija BALON	02.09.1919	08.05.2005	Mirko ČACINOVIC	1928	03.04.2005
Ferdinand KELHER	23.05.1910	24.08.2005	Neža ŠKOFOCA	1928	04.04.2005
Anton UREK	01.06.1923	04.09.2005	Marija ŽGALIN	1936	2005
Jože ILJAŠ	23.11.1922	13.10.2005	Janez DIRNBEC	1913	2005
Anton VERŠEC	04.01.1928	25.10.2005	Frančiška STRGAR	1912	10.11.2005
Ivan KOVAČIČ	04.02.1936	16.11.2005	KO DIS Šentjanž		
Bernarda KAJC	04.05.1926	21.11.2005	Frančiška LIVK	26.08.1906	05.08.2005
KO DIS Nova Gorica			Helena GORENJEC	19.04.1921	30.09.2005
Vladimir BIRSA	16.10.1930	07.10.2005	KO DIS Pince - Marof		
Jožefa ŠIROK	19.03.1924	02.10.2005	Jože NERAD	27.09.1923	01.10.2005
Zofija ŽORŽ	27.02.1927	10.10.2005	Vladimir RADIKON	31.10.1922	15.11.2005
KO DIS Srednja Dobrava			KO DIS Škofja Loka		
Cecilija TERLIKAR	02.10.1912	10.08.2005	Janko PORENTA	24.09.1922	11.03.2005
KO DIS Bistrica ob Sotli			Savo ŠINK	13.07.1919	27.04.2005
Marija BRATUŠA	06.10.1917	23.1.2005	Cecilija MEGLIČ	09.11.1938	23.06.2005
Cecilija AVGUSTINČIČ	23.10.1910	21.02.2005	Alojz ŠOLAR	31.06.1931	23.06.2005
Antonija GERŠAK	20.12.1925	25.02.2005	Alojz AMBROŽIČ	05.11.1938	23.8.2005
Elizabeta RAJTERIČ	06.06.1935	14.03.2005	Sonja DEMŠAR	07.10.1913	04.09.2005
Franc BOŽIČEK	13.03.1926	24.03.2005	Pavel ZUPANC	26.06.1926	07.09.2005
Justina ZORENČ	09.04.1926	12.05.2005	Filip JELENC	23.05.1942	14.11.2005
Cecilija KOVAČIČ	10.11.1910	28.06.2005	KO DIS Artiče		
Franc URŠIČ	27.08.1924	02.08.2005	Alojzija BERLAN	06.03.1914	24.08.2005
Franc MIHELIN	21.06.1910	14.08.2005	Karolina MOLAN	24.11.1940	27.09.2005
Franc KLAKOČAR	07.07.1931	22.08.2005	Jožefa GERJEVIČ	06.03.1925	18.11.2005
Karel ČERNELČ	12.04.1932	03.10.2005	KO DIS Bučka		
Ana ČERNELČ	12.04.1932	15.10.2005	Janez PETERLIN	28.07.1923	24.07.2005
Marija BOKAL	04.11.1924	23.09.2005	Neža KRNC	25.01.1923	11.09.2005
KO DIS Bled			Ema KRAŠOVEC	13.11.1921	16.11.2005
Franc FAJFAR	1923	2005	KO DIS Brežice		
Florjan UREVC	1932	2005	Terezija OSOJNIK	09.12.1929	28.05.2005
Terezija VENDRAMIN	1921	2005	Ana IVANŠEK	17.05.1926	28.09.2005
KO DIS Gornja Radgona			Ivanka POČEK	16.12.1923	28.09.2005
Ana SUŠEC	07.04.1921	12.05.2005	Alojz FERENČAK	13.09.1930	14.11.2005
Frančiška ŠTUMBERGER	01.01.1925	06.09.2005	Albina ZOBARIČ	27.12.1929	15.11.2005
Jože ŽIŽEK	12.03.1929	23.11.2005			